

Lipová alej v Radkově – Dubové

Dvouřadá lipová alej – spojnice mezi obcemi Radkov a Dubová na Vítkovsku, byla vysázena v roce 1826 podél kočárové cesty od zámku v Dubové, směrem ke kostelu v Radkově. Šedesátka z původně osmdesáti dodnes dochovaných stromů je unikátní nejen svým věkem, ale i vzhledem. Podle aktuálních zjištění je potvrzeno, že mladé lípy byly před výsadbou nejprve předpěstovány (pravděpodobně v místním zámeckém statku) a to poněkud zvláštním způsobem – dva, tři i pět kmínků bylo vysázeno těsně vedle sebe, aby se následně srostly v jeden mohutný kmen. Takto rostlé soustromí dalo po desetiletích vzniknout zvláštnímu tvaru mohutných kmenů, které jsou zploštělé do oválů podél cesty. Tím dochází k zajímavému propojení liniového charakteru cesty mezi poli a doplňující zeleně, aleje, která, vyrůstaje bezprostředně z hrany úzké cesty, podtrhuje význam cesty, jak svým umístěním, tak dokonce i tvarem kmenů.

S přibývajícím věkem alej mohutní a její krása a význam roste. Tak to alespoň vnímají ti, kteří na alej pohlíží s ohledem na historické souvislosti, v kontextu s krajinou i s vědomím toho, jak starých alejí a stromořadí v posledních letech z české krajiny ubývá. Význam a jedinečnost radkovské aleje si uvědomují místní obyvatelé i odborná veřejnost, což mimo jiné potvrzuje i fakt, že v roce 2003 byla alej registrována jako významný krajinný prvek. Také dlouhodobý plán rozvoje silniční dopravy, kde je zpravidla zvykem obdobně úzké cesty na úkor stromořadí spíše rozšiřovat, zde počítá s poměrně výjimečným řešením provedení obchvatu aleje vybudováním nové podélné cesty po sousedním poli. S tímto řešením pracuje rovněž nově aktualizovaný územní plán obce, kde se počítá, že by stromořadím vedla v budoucnu už jen trasa pro pěší a cyklisty. Plánovaná akce je zařazena v takzvané Bílé knize Moravskoslezského kraje, která zahrnuje výhledové investiční stavby.

Je to zvlášť důležitý mezník v dlouhodobém snažení o zachování aleje pro budoucnost. Jedině tak lze totiž zajistit, aby bylo zamezeno neustálému poškozování kmenů a větví stromů projíždějící těžkou nákladní dopravou, která si ve snaze o zkrácení trasy a přes veškeré zákazy znovu a znovu razí cestu mezi stromy. Je až bolestivé vidět téměř denně nové oděry kůry a olámané větve na stromech, které před stoletím netušily, jak budou vypadat dnešní „kočáry“.

V této situaci se zdají dílčí práce a pozitivní záchranné zásahy a ošetření stromů jako marné nebo možná nedostatečné. Ale opak je pravdou. Nebýt dlouhodobého zájmu a úsilí jednotlivců, kterým se v minulosti opakovaně podařilo získat prostředky na některá dílčí i komplexní ošetření, zbývalo by dnes v aleji už daleko méně lip než dnes. Jednou z osobností, která se zaslouhuje o zachování aleje je paní Milada Tošková, která provozuje zahradnictví a sadovnickou firmu v Dubové. Ta v roce 2003 provedla posouzení a

ošetření stromů v aleji. Také zpracovala inventarizaci aleje v roce 2008, na základě které byl díky dotaci na ošetření stromů z Programu péče o krajinu proveden redukční řez, vyměněny a doplněny stříšky na dutinách a doplněny bezpečnostní vazby větví a kmenů. Nebýt toho, byl by dnešní stav aleje již mnohem horší. Přes tyto snahy jsme dnes v situaci, kdy je řada stromů již v havarijním stavu a další potřebují pro svou záchranu akutní ošetření. V průběhu posledních pěti let padly k zemi hned čtyři stromy. Aktuální posouzení stavu aleje, které zpracovala v roce 2013 paní Eva Mračanská z AOPK v Ostravě přisuzuje dobrý až velmi dobrý stav pouze 34 stromům. Naopak několik z nich je již vyhodnoceno jako nezachránitelné.

V poslední době se společným úsilím obce Radkov, města Vítkov, Správy silnic Moravskoslezského kraje, paní Milady Toškové, občanských sdružení Radkov, Arnika, Za Opavu a dalších daří na unikátní význam, ale i nebezpečně špatný stav radkovské aleje upozorňovat a pro její záchranu získávat podporu veřejnosti i nejrůznějších organizací. Připraveny a podány byly také žádosti o finanční příspěvky na nové ošetření aleje a zajištění korun a větví proti rozlamování. Připravují se další aktivity spojené s propagací a záchranou aleje, jako např. první ročník kulturního svátku „Den aleje“, připravovaný na konec září letošního roku.

Klíčové bude zahájení investice projektové přípravy samotného obchvatu aleje, které bylo na letošní rok již dříve avizováno. Z pohledu symbolického, avšak ve skutečnosti zásadním krokem k obnově aleje, bude také letošní zahájení přípravy předpěstování prvních z

nových stromů k následné výsadbě do těch míst v aleji, kde dnes ční pouze pařezy a prázdná místa. Nejen plánované aktivity, ale i pozitivní reakce a ohlasy na úsilí o záchranu aleje vzbuzují naději, že tyto snahy nebudou marné a že budeme mít možnost zažít procházku tímto jedinečným krajinným prvkem i v příštích letech.

Tomáš Skalík, sdružení Radkov